

Asia: VN/796/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnittelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnon tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta, joka koskee tasa-arvolain tasa-arvosuunnitteluvuorokauden ulottamista varhaiskasvatukseen. Hallituksen esityksen luonnoksen valmistelun taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus; ”[t]ehdään eri koulutusasteiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista velvoittavat. Säädetään velvoittavista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista myös varhaiskasvatuksessa.”

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Tasa-arvolain muuttaminen

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT pitää tasa-arvon edistämistä varhaiskasvatuksessa lähtökohtaisesti kannatettavana ja tärkeänä erityisesti työmarkkinoiden sukupuolen mukaisen segregaaation purkamisen keinona.

Jo nyt varhaiskasvatuslaissa asetetaan varhaiskasvatuksen tavoitteeksi edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yhteistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. (13.7.2018/540, 3 §) Opetushallituksen määräämässä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on jo huomioitu osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo varhaiskasvatuksessa. Suunnitelman mukaan henkilöstö mm. rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Opetushallituksen varhais-

kasvatussuunnitelman perusteella varhaiskasvatuksen järjestäjät laativat ja hyväksyvät paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman.

KT:n näkemyksen mukaan tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa kuuluu jo osaksi varhaiskasvatussuunnitelmia, eikä erillisen suunnitelman laatiminen ole tarkoituksenmukaista. Tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa tulee voida toteuttaa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa jo omaksutuin käytännöin osana varhaiskasvatussuunnitelmaa. Varhaiskasvatus-suunnitelmaa kehittämällä tasa-arvon edistäminen voitaisiin saada vaikutuksellisesti implementoitua varhaiskasvatuksen arkeen.

Hallituksen esityksessä on myös todettu vaihtoehtona, että "[m]ikäli hallitus-ohjelman kirjausta ei toteutettaisi tasa-arvolakia muuttamalla, on toteuttamiskeinoiksi ehdotettu myös esimerkiksi varhaiskasvatuslain muuttamista ja Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden täydentämistä. Varhaiskasvatuslakiin ja Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteisiin sisältyy jo tällä hetkellä tasa-arvon edistämisen tavoitteita." KT pitää kyseistä toteuttamistapaa kannatettavana.

Hallituksen esityksessä on perusteltu erillisen tasa-arvosuunnitelman käyttöä varhaiskasvatuksessa sillä, että "[t]asa-arvosuunnittelu on tasa-arvolaisia käytetty työkalu, jolla pyritään nimenomaan järjestelmälliseen tasa-arvotyöhön." Tasa-arvosuunnitelman vaikuttavuudesta erillisenä suunnitelmana varhaiskasvatuksessa ei kuitenkaan ole takeita. Erillisen tasa-arvosuunnitelman täytäntöönpano saattaa varhaiskasvatuksessa olla haasteellisempaa kuin jo varhaiskasvatuksen arjessa olemassa olevia työkaluja käytettäessä.

Tasa-arvosuunnitelman laatiminen vaatii myös toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi erityisosaamista, jonka takia erillisen tasa-arvosuunnitelman laatimisella yksikkökohtaisesti ei välttämättä onnistuta muuttamaan mahdollisia sukupuolirooleja vahvistavia käyttäytymismalleja. Tasa-arvosuunnitelman laatiminen ilman siihen tarvittavaa erityisosaamista ei ole tarkoituksenmukaista. Velvoittavista tasa-arvosuunnitelmista säätäminen yksikkökohtaisesti erillisinä suunnitelmina päiväkodeissa lisäisi todennäköisesti pelkästään hallinnollista taakkaa, tuomatta käytännössä suunnittelu-velvoitteen tavoitteena olevaa hyötyä tasa-arvon edistämiseksi.

Mikäli kuitenkin tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnittelovelvoite laajennetaan varhaiskasvatukseen velvollisuutena laatia erillinen suunnitelma, tulee suunnittelun vaatiman erityisosaamisen takaamiseksi mahdollistaa suunnitelman laatiminen joustavasti laajemmalle kokonaisuudelle tai yhteistyössä muiden, esimerkiksi koulutuksen järjestäjien kanssa.

Tällä hetkellä tasa-arvolaisia ei edellytetä tasa-arvosuunnitelman laatimista varhaiskasvatuksessa. Mikäli tasa-arvolain säädöksellä tasa-arvon edistämiseksi varhaiskasvatuksessa asetetaan kunnille uusia velvoitteita, kunnille aiheutuvat kustannukset tulee arvioida ja korvata täysimääräisesti.

Wessman Canelia
KT Kuntatyöntajat